

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS EUROPOS SĄJUNGOS REIKALŲ SKYRIAUS VEDĖJO
MINDAUGO PALIONIO
KOMANDIRUOTĖS Į STARA LESNA (SLOVAKIJA)
ATASKAITA**

2019-06-03 Nr. 3PR-64

1. Komandiruotės tikslas: viceministro V. Griciūno vadovaujamos delegacijos sudėtyje dalyvauti V4+7 žemės ūkio ministrų susitikime, kuriame bus pasirašyta bendra dalyvaujančių šalių deklaracija dėl Bioeast iniciatyvos, taip pat bus pasikeista nuomonėmis dėl galimų tolimesnių veiksmų sprendžiant „dvigubos“ maisto kokybės problemą.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. gegužės 8-10 d.

3. Komandiruotės vieta: Stara Lesna, Slovakija.

4. Komandiruotės finansavimas: kelionės išlaidos apmokamos iš priemonės ŽŪM biudžeto lėšų.

5. Lietuvos delegacija:

1. Venantas Griciūnas, ŽŪM viceministras, delegacijos vadovas; 2. Mindaugas Palionis, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų skyriaus vedėjas; 3. Oleg Sokolovskij, ŽŪM Bendrųjų reikalų skyriaus specialistas.

6. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Gegužės 9 d. dalyvauta susitikime, kurio metu pasirašyta Vidurio ir Rytų ES šalių (Višegrado šalys, Baltijos šalys, Bulgarija, Kroatija, Rumunija, Slovėnija) deklaracija dėl žiniomis grįstos bioekonomikos plėtros žemės ūkio, akvakultūros ir miškininkystės srityse iniciatyvos BIOEAST horizontalios plėtros ir bendradarbiavimo siekiant didesnių finansavimo galimybių Vidurio ir Rytų Europos šalims iš 2021–2027 m. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ biudžeto. Taip pat dalyvavusių VN atstovai pasikeitė nuomonėmis dėl „dvigubos“ maisto kokybės klausimo.

Detaliau:

BIOEAST. Slovakija pasidžiaugė, kad į susitikimą atvyko visos VN, dalyvaujančios šioje iniciatyvoje. Pažymėjo, kad projektą patvirtins Europos Komisija. Bus kuriamos tematinės grupės. Jos padės konsoliduoti pajėgumus. Policy Support Facility (PSF) – svarbus instrumentas. Finansavimo

klausimas yra jautrus, bet reikia apie tai kalbėtis. Kol kas veiklos išlaidas dengia tik kelios VN. Nė vienai VN neprieštaraujant, konstatavo faktą, kad yra pritarimas Serbijos narystei šioje iniciatyvoje.

Čekija teigė, kad tai svarbus klausimas. Parengta deklaracija yra gerai subalansuota. Svarbiausia keistis informacija ir gerąją praktika. Dėl finansavimo reikia kalbėtis.

Vengrija teigė, kad PSF yra reikalinga. Bioekonomika yra horizontalus klausimas. Reikia kalbėtis apie finansavimą, kaip sustiprinti BIOEAST teisinį statusą. Gerai, kad BIOEAST tapo matoma, ES-13 dalis Horizon didėja.

Lenkija teigė, kad bioekonomika yra pasaulinis klausimas. Turime būti lyderiais. Labai svarbus miškų vaidmuo. Reikia ne tik mažinti ŠESD išmetimą, bet ir didinti sekvestraciją. Iš Horizon gauname per mažai, nes daugiausia susižeria Vakarų Europa. Dėl finansavimo – pasiruošę prisidėti, bet visų pirma reikia maksimaliai išnaudoti išorinius šaltinius. Lengviau būtų prisidėti natūra, pvz., galėtų susitikimus organizuoti Lenkijoje, o ne prisidėti pinigais. Svarbu suvokti, kad nesame konkurentai bioekonomikos srityje.

Bulgarija teigė, kad rengia nacionalinę bioekonomikos strategiją. SPF – gera bazė patirties dalijimuisi. Reikia balanso tarp maisto ir kitų produktų. Rezultatai turi būti prieinami visiems ūkininkams. Tikisi, kad iniciatyva padės turėti daugiau projektų Horizon Europe programoje.

Kroatija mano, kad bioekonomikos potencialas beribis. Teigė, kad susiduria su problemomis tarpinstituciniame ir tarpsektoriniame bendravime. Kai Kroatija pirmininkaus ES, bioenergijos klausimai bus jų prioritetuose.

Slovėnija neturi atskiros bioekonomikos strategijos, bet įtraukė tam tikrus elementus į kitus dokumentus. Prieš skiriant lėšas finansavimui reikia sutarti kam tiksliai jos bus naudojamos.

Estija teigė, kad regionas turi didelį potencialą. Pažymėjo, kad turi projektą, kur ieško vertės grandinės bioekonomikoje. Galės pasidalinti patirtimi per PSF. Svarbiausia – dalintis. Atviri dėl galimo finansinio prisidėjimo.

Lietuva pasisakė pagal pridedamą tekstą.

„Dviguba“ maisto kokybė. Slovakija pažymėjo, kad už dvigubos maisto kokybės tikrinimą bus atsakinga veterinarijos tarnyba. Glaudžiai dirba su ekonomikos ministerija. Darbas jau duoda rezultatų. Kai kurie gamintojai jau pakeitė receptūrą. Teigė, kad 80 proc. maisto gamina multinacionalinės korporacijos.

Čekija teigė, kad tai aukščiausios svarbos klausimas. Patvirtintas direktyvos tekstas – kompromisinis, todėl liko spragų. Draudžiami tik dideli skirtumai. Laukia, kol Jungtinių tyrimų centras baigs testus ir pateiks rezultatus. Po dviejų metų numatyta peržiūra, matysim ar sistema veikia. Tikrins veterinarijos tarnyba. Dėl ne maisto produktų dirbs su ekonomikos ministerija. Taikys griežtesnius reikalavimus nei numato direktyva.

Vengrija mano, kad bendras darbas davė rezultatų. Tai, kad yra patvirtinta direktyva, laiko sėkme. Vartotojai turi žinoti. Pramonė keičia požiūrį.

Lenkija pasisakė griežtai. Tai yra vartotojų apgaudinėjimas. Pradžioje dar buvo galima „suprasti“ – buvome ES varguoliai, reikėjo pigesnių produktų, bet dabar? Dėl direktyvos nesužavėti, bet geriau negu nieko. Laukia JTC testų. Problema egzistuoja ne tik maiste, bet ir kituose produktuose.

Bulgarija sutinka, kad problema didelė. Patenkinti direktyva.

Kroatija teigė, kad nacionaliniai testai patvirtino problemos egzistavimą. Nėra visiškai patenkinti direktyva. Reikės keistis patirtimi tarp tikrinančių institucijų.

Rumunija mano, kad tai bendra problema Centrinėje ir Rytų Europoje. Gerai, kad yra direktyva. Reikės glaudaus bendradarbiavimo tarp VN. Vartotojai negali būti klaidinami.

Slovėnija mano, kad direktyva – žingsnis į gerą pusę. Kaip ir kiti, laukia testų. Mano, kad reikės bendrų gairių. Tada keis teisės aktus.

Estija minėjo, kad direktyva yra žingsnis į priekį. Gerai, kad apima ne tik maisto produktus. Bijo, kad vartotojai neteisingai supras signalus ir multikompanijoms pakeitus produktų sudėtį jų prekės ženklus pradės laikyti kokybės ženklais. Lygino produkciją su austriška ir vokiška, neatitikimų nerado.

Latvija teigė, kad tai platus klausimas. Seka situaciją.

Lietuva sutinka, kad problema aštri. Apie technines detales kalbėti dar anksti.

Prancūzija – reikia prisiminti istoriją ir žiūrėti į priekį. Kurti Europą, kuri girdi piliečius. Dabar jie ES mato, kaip daug varžančių taisyklių. Remia pastangas išnaikinti „dvigubą“ kokybę. Reikia bendros metodikos, kuri būtų taikoma vienodai visiems. Testai turi būti atlikti visose VN be išimties. BŽŪP apima sveikatos klausimus. Turi būti įtrauktas DG Health. Svarbu bendros taisyklės. Kinija, JAV, Lotynų Amerika nelaukia. Mes trypčiojame diskusijose. Turime užtikrinti aukštus standartus.

Vedėjas

Mindaugas Palionis

Lietuvos pasisakymas

Questions for discussion:

1. **Taking into account the above mentioned, what role should the PSF play in fostering strategic thinking in the bioeconomy? What kind of support could be helpful to achieve this?**
 - We welcome the introduction of the Policy Support Facility (PSF) under the updated EU Bioeconomy Strategy which, speaking on a broad note, is to help BIOEAST countries to unleash the widely recognized biomass and waste potential of our bioeconomies.
 - Having such an assistance, we are able to improve our research and innovation systems by developing and implementing national bioeconomy strategies which is a vital component in reaching United Nations Sustainable Development Goals.
 - Policy support facility is a tool that can play an indeed powerful role if used for the right purpose – one that is well-defined and thus equally understandable to both the policy makers and relevant stakeholders.
 - Mutual learning exercise is a key instrument of the PSF that could prove to be most useful for BIOEAST countries in fostering strategic thinking both at the level of relevant ministries and stakeholders.
 - Exchange and promotion of good practices in bioeconomy-related developments at the EU level are crucial for stakeholders to have a clear understanding of the advantages of being ‘in the process’.
 - Availability of the latest innovations in the bioeconomy is very important to achieve our bioeconomy-related goals. For example, an open access to a database of European Innovation Partnership (EIP) projects.

2. **How do you perceive the future of the BIOEAST Initiative? Do you agree that the time has come to start discussions on financial contributions also based on the progress achieved by the Initiative so far and its vision ahead?**
 - The importance of the BIOEAST Initiative is only to grow with our concerted efforts to the benefit of all the countries both at the macro-regional and national levels.
 - The Initiative has achieved a significant progress in uniting as many as 11 Central and East European countries for a common vision, gaining recognition from EU

institutions and attracting increased interest of possibly new members, partners, and supporters.

- Discussions on the financial setup of the Initiative are timely as BIOEAST is gaining momentum. Possible financial contributions by Member States should be based on the outputs or tangible benefits that are crystal clear to every Member State.